

Tiden som præst i Dalum fra 1987 til 1998

Af Peter Hedegaard

Optakten

I 1985 var jeg blevet Cand.theol. fra Aarhus Universitet med bifag i religion. Herefter fulgte et halvt år på Pastorseminariet i Aarhus i Markuskirkens lokaler. Her skulle man lære håndværket: Prædikener, lejlighedstaler, sjælesorg, retorik, stemmetræning og meget mere. Også kirkebogsføring var på programmet. Først herefter kunne man begynde at søge embede.

I efteråret 1986 søgte jeg tre embeder. To på Sjælland og et på Fyn. Vi søgte i nærheden af større byer af hensyn til Karens muligheder for at få job. Det forlød fra Fyns Stift, at biskop Vincent Lind og domprovst Poul Erik Andersen gerne så en fornyelse af præstestanden, og at ansøgerne blev modtaget med velvilje og åbne arme. Det var kutyme, at man kontaktede biskoppen for en samtale, men Vincent Lind mente ikke, det var nødvendigt, da der ikke skulle herske tvivl om, at jeg skulle søge. Hovedet på sømmet var, da en af vores venner fra Aarhus, hvis forældre stadig var bosat på Elisabeths Allé, tilbød, at vi skulle tage en tur ned for at bese herlighederne. I Anders' alderstegne VW-boble, "Guldbilen", kørte vi til Fyn og besøgte sognet. Først kirken, så de grønne områder omkring Dalumgaards Allé, blokkene i Floravænget og de gode veje med fantastiske huse på begge sider af Fåborgvej. For at sætte trumf på kørte Anders til sidst ned i Fruens Bøge skoven, parkerede foran traktørstedet Carlslund, og stor i slaget gav han æggekegler og en Albani pilsner. Det var svært at sige nej til

så megen idyl. Anders' forældre blev sidenhen et helle med deres hjem, hvor jeg kunne møde den fynske åbenhed.

Prøveprædiken

Da vi kom hjem til Aarhus, sendte jeg ansøgningen og skulle prøveprædike i Dalum og i et af sognene på Sjælland. Og så indløb meddelelsen om, at prøveprædiken skulle finde sted ved en eftermiddagsgudstjeneste i Fangel søndag mellem jul og nytår 1986. Vi kørte spændt afsted og kom til den idylliske kirke i Fangel. Menighedsrådet var der, og kirkebetjeningen og ikke mindst Karen Margrethe og Günter Hintze. Teksten var historien om de to gamle i templet Anna og Simeon, og på en eller anden måde fik jeg prædiken over den. Efter gudstjenesten var vi på Fangel kro til smørrebrød, og en fra menighedsrådet kom og spurgte: "Vil I ha' en Albani eller en "å-vand (oversæt selv til fynsk)?" . Så havde vi lært den vigtige distinktion mellem de to vigtige bryg-sorter og fået et mini-kursus i fynsk. Vi havde en fin samtale og kørte opløftet fra Fangel og via Danmarks største rundkørsel nordpå til Aarhus igen. Og så var der bare at vente, var der bid nogen af stederne? Og kunne de bruge os. Stor var glæden, da menighedsrådsformand Egon Jensen ringede og fortalte, at de havde valgt os som nyt præstepar. Og så gik det slag i slag. Først skulle bispeeksamen klares inde hos Vincent Lind i Klaregade. Vi var to, der skulle ordineres, og vi havde en fantastisk bispeeksamen. Vi var begge ud af det grundtvigske,

men vidt forskellige, og det drillede Lind os kærligt med. Da vi endelig var færdige, sagde Lind: "Nu kommer det vigtigste, nu skal vi ud til Edel i køkkenet. Køkkenet er arnestedet for alt godt." Herefter fulgte ordinationen i Skt. Knuds Kirke med efterfølgende middag hos biskoppen, hvor min gamle far på vej ud sagde til Lind: "Nu skal du holde øje med ham." Hvortil Lind svarede: "Det er det, jeg får mine penge for."

Præsteboligen

I mellemtiden havde vi været på besøg i præsteboligen på Lærkedals Allé og valgt farver, og vi fik et grundkursus i fynsk af maleren og formanden for præstegårdsudvalget Karsten Mogensen. Langsomt vænnede vi os til den fynske sprogtone, og da vi rejste fra Dalum, påstod vores venner, at vi var begyndt at tale med fynsk accent.

Præsteboligen på Lærkedals Allé den første juli 1987. Foto: Privatfoto

Indsættelse

Så var der præstekjolen, som den dygtige skrædder hos "Målmanden" på Nørre Allé i Aarhus fik færdig, og så var vi parat til ordination og indsættelse den 3. søndag i Fasten. Provst Schmidt-Møller indsatte mig, og prædiketeksten var den berømte, som Martin A. Hansen havde brugt i "Løgneren", om den urene ånd, der efter at være blevet uddrevet vender tilbage med syv kumpaner. Jeg nævnte "Løgneren" i prædikenen, og mange kom bag efter og sagde, at de havde spekuleret på, om jeg ikke ville tage "Johannes Vig" med i prædikenen. Det blev en dejlig dag. Dalums aktive menighedsråd havde stabet en fin reception på benene, og vi følte os meget velkomne.

Reception efter indsættelse af sognepræst Peter Hedegaard i 1987. Sognets nye præsteskone Karen Hedegaard i samtale med et af sognets medlemmer. Foto: Privatfoto

Kirken og sognet

Og hvor var vi så landet? Først og fremmest i den gamle klosterkirke, som nonnerne fra Non-

nebakken havde etableret ude på landet ved Odense Å. Et helt fantastisk bygningsværk, der oprindeligt vist nok var i to etager, så nonnerne kunne være i fred, og som efter reformationen blev udstyret med en fantastisk døbefont, som oprindeligt var flot malet. Hele kirkerummet emmer af historie: Gravmælet for Iver Vind fra Sanderumgaard. Det udskårne alter med nadverbilledet, den smukke prædikestol, orglet, renoveret til et Marcussen orgel med 26 stemmer. Et uendeligt dejligt rum, hvor koret blev brugt til begravelser og bryllupper, og hvor skibet blev befolket af menigheden hver eneste søndag. Og udenfor Kresten Kolds grav, placeret bag koret, efter sigende så Kold kunne pege på Dalum Højskole, den dag Kristus vender tilbage. Og så var der ikke mindst den smukke kirkegård med Kærlighedsstien, som forbandt kirken med Fruens Bøge og Engen med det fantastiske ishus og Restaurant Skoven. Kærlighedsstien, som var det sted, hvor Ernst Trier gik ture med provstens datter Marie Abel. Senere grundlagde de Vallekilde Højskole, og med deres fire børn var grundstenen lagt til den berømte Trier-slægt. Og bag kirken Dalum Kirkeanneks med konfirmandstuer og kontorer.

Et sogn i forandring

Sognet var beboet af knap 7000 indbyggere, og efter adskillelsen af Dalum og Hjallesø kom kirken, beliggende ved siden af papirfabrikken, til at være i udkanten af sognet. Når man kommer udefra, var det tydeligt, at Dalum Sogn var ved at gennemgå en transformationsproces. Der var stadigvæk mange stoute papirarbejderfamilier, men Dalum var også et guldbryllupskvarter, og med den naturlige afgang blev husene overtaget af yngre børnefamilier, som

arbejdede i de mange fynske virksomheder, og ikke mindst på Odense Sygehus, senere OUH. Det betød, at sognet langsomt ændrede karakter. Huse, hvor jeg havde begravet en kær afdød, blev et år senere hjemsted for en børnefamilie med dåb til følge. Dalum var et typisk forstadskvarter med mange parcelhuse. Det kunne mærkes, at Jens Peter Koch var startet med at bygge her på Kristiansdals Allé, og den udvikling var fortsat med nye kvarterer på den anden side af Fåborgvej, Rikkesmindekvarteret og Prinsessekvarteret op mod Sanderum Sogn. Og så var der blokkene omkring Flora- og Heliosvænget, hvor der boede en hel del yngre mennesker. Det var fascinerende at være en del af den omkalfatring af sognet og samtidig både ved begravelser og bisættelser, barndåb og bryllupper at få et kendskab til sognets gamle og nye beboere.

1980'erne blev af mange betegnet som "Fattigfirserne". Vi havde i 1979 været på vej i afgrunden, og det var tæt på, at Danmark var blevet underlagt D-marken, og dog langsomt kom vi ud af den kollektive depression. Samfundet gik fra en kollektiv depression uden farver frem mod farvernes genkomst. Det kunne vi iagttage i Dalum ved at tage på udflugt til Blangstedgård og se, hvordan karnapper, mezzaniner og nye glade farver, som terrakotta rød og kobrablå, vandt indpas. Og langsomt kom optimismen tilbage. Muren faldt i 1989, og alt det, man havde talt om – at kristendommen overvintrede (Løgstrup), at den fjerne kirke var aktuel (Jørgen E. Jensen), blev uaktuelt igen. Men måske var de tanker aldrig aktuelle i Dalum Sogn. Her var der en overmåde stor glæde og stolthed ved kirken, og det viste sig igen og igen. Vel var der i den første del af min præste-

tid flere udmeldelser end indmeldelser, men det jævnedes sig langsomt ud.

Dagligdagen

Efter indsættelsen kom hverdagen, og med Dan Turèll har jeg altid holdt af hverdagen. Der var ikke tid til at standse op og tænke over tingene. To konfirmandhold ventede, begravelser og bisættelser kom i en lind strøm, og jeg havde min første begravelse i Stenløse, hvor bedemanden og kirkesangeren bagefter sagde til hverandre: "Det kan vi vist godt sætte ham til en anden gang." Det gav livsmod, at man også kunne hjælpe i den sidste tid.

Der kunne sagtens være 2-3 bisættelser og begravelser på en uge. Ikke alle fra kirken, men Kirkegårdskapellet ved Falen blev brugt til bi-

sættelser. I løbet af mine 11 år ændrede det sig dog, så flere og flere brugte kirken. Det var en stor glæde, at flere og flere brugte det unikke kirkerum til den sidste afsked. Og så kom alt det daglige. I starten prædikede vi begge hver søndag, så mandag valgte jeg salmer og læste teksten, og fredag, som var min fridag, gik med prædikenskrivning og skrivning af lejlighedstaler. Det var en fornøjelse at komme til et velfungerende sogn med den legendariske kordegn Knud Nielsen, som hjalp på alle måder, kirketjener Arno Hansen og organist Knud Reffer, samt et 4-mands-kor til at synge den store kirke op. Det var en kirkebetjening, der kunne deres metier, og suppleret med et meget aktivt 12-mands menighedsråd gjorde det, at man var i de bedste hænder.

Peter Hedegaard i den daværende præsteboligs kontor på Lærkedals Allé. Foto: Privatfoto

Den unge præst i samtale med gode kirkegængere en søndag i august 1989.

Foto: Privatfoto

Hintze som en dygtig og loyal kollega

Endvidere var jeg en lykkens pamfilius, at jeg havde fået en erfaren og meget loyal kollega i Günter Hintze. Det var en overmåde stor fornøjelse at have en erfaren kollega, Luther specialist og en klassisk teolog af bedste skuffe. Karen Margrethe og Hintze var en uvurderlig hjælp i vores søgen efter at vinde fodfæste i sognet. Jeg tror ikke, vi havde en uoverensstemmelse gennem de 11 år, eller var vi lidt uenige, klappepe vi det af før menighedsrådsmøderne. Det kan jeg godt fortælle nu. Hintze havde den idé, at vi præster skulle skrive en artikel hver til kirkebladet, og senere indførte han en lille klumme "Utryggelige tanker", hvor vi kunne give vores mening til kende om lidt mere kontroversielle emner. Dette betød, at vi måtte

ændre format for at få plads til artiklerne. Det format, som bladet havde indtil for nylig. Kirkebladet blev selvfølgelig trykt på papir fra Dalum Papirfabrik. Og så var der alt arbejdet sammen med aktivitetsudvalget, planlægningen af det kommende års aktiviteter.

Konfirmander for første gang

På en eller anden måde overlevede jeg det første halve år, fik konfirmeret børnene fra Tingløgkeskolen og et af mine sidste hold fra Klostermarksskolen, som blev nedlagt i 1989. Og så kom sommeren med bryllupper, bisættelser, men også med ferier og plads til at forberede sig til det nye år. På mange måder var det dejligt at starte med konfirmander efter sommerferien. Mine to første hold fra Tingløgkeskolen var fantastiske. Jeg har stadig kontakt med en del af dem – tak Facebook. Jeg havde en idé om, at man kunne undervise ved hjælp af film og musik, så jeg inviterede konfirmanderne hjem i privaten, hvor de lå på gulvet og så den fantastiske Jesus-film af Milos Forman "Gøgereden", og den gamle sort-hvide klassiker Goldings "Fluernes Herre" om, hvordan fascismen kunne snige sig ind på en flok kostskoledrenge, der prøvede at bevare demokratiet, efter at de var landet på en øde ø. Den film er så aktuel som nogensinde i vore tider. Og så gennemgik jeg tekster. Tracy Chapmans nummer "Fast Car" om, at det er svært at flygte fra ens sociale arv, eller Leonard Cohens "Suzanne" om, at også Jesus var en sømand og et menneske, da han gik på jorden. Dette suppleret med den gængse forberedelse med viden om Bibelen, Jesu liv, højtiden, kirkehistorien og Luthers betydning gjorde, at vi, efter min mening, havde nogle fantastiske forberedelsesti-

mer, som gjorde, at selve konfirmationen blev en fest.

Husbesøg og sjælesorg

Med til det daglige arbejde hørte også husbesøg og sjælesorg. Jeg forsøgte at få aflagt et besøg hos alle de efterladte. På den måde kunne man fortsætte forbindelsen og være der, hvis der var brug for det. Kjeld Holm, den nu afdøde Aarhus-biskop, sagde, at husbesøg var kernen i al sjælesorg. Det har jeg altid haft i baghovedet, og de besøg gjorde, at man kunne få et nært forhold til mange i sognet.

Dåbs- og bryllupssamtaler

Desuden var der altid en tre til seks samtaler om ugen. Det kunne være i forbindelse med dåb, hvor vi fik mange gode samtaler om dåbens betydning med de stolte forældre. Det kunne være bryllup, hvor jeg altid opfordrede brudeparret til at deltage i en søndagsgudstjeneste, så de kunne mærke rummet. Som regel var det bruden, der var på hjemmebane, så det var godt for gommen at mærke kirkerummet. Jeg bad endvidere de kommende ægtefolk skrive en side om modparten. Efter samtalen skrev jeg som regel talen, for så var det på plads. Det har altid været dåb, bryllup og konfirmation, der gjorde, at man kunne samle livsmod til de mange begravelser, som vi havde. Det var vigtigt for mig at give alle taler et personligt præg. Jakob Knudsen fortalte engang om en mor, som fortalte bibelhistorie en hel vinter til sin og naboens søn. Og da de næsten ikke kunne holde til mere, spurgte hendes søn: "Hvornår stopper det?". Og moderen svarede: "Du er selv en del af den historie". Det er så vigtigt, at de personlige historier flettes sammen med

kristendommens store fortælling om Jesus fra Nazareth. Det var den teologiske retning om den kristne grundfortælling, som kom frem i 1980'erne med Svend Bjerg, Johannes Sløk og mange andre som bannerførere. Allerede om mandagen læste jeg næste søndags tekst og valgte salmer. Det betød, at teksten kunne simre i baghovedet, og om fredagen tog jeg ofte ud til det store bibliotek ved Rosengårdscentret, lånte gode bøger, læste lidt i dem, og pludselig var idéen til prædikenen der, og så skrev den nærmest sig selv. De dage, hvor man ikke fik en idé i ugens løb, var det benhårdt arbejde om lørdagen og lørdag nat.

På prædikestolen i Dalum Kirke.

Foto: Privatfoto

Familien vokser

Efter vi fik børn, skulle de jo også passes ind i ligningen. Anders startede hos en skøn dagple-

jemor i Sanderum, og da Rasmus kom til to år senere, kunne de følges ad til den nystartede institution "Midgård" på Bøgedals Allé. Her havde drengene en fantastisk opvækst med superdygtige pædagoger. Man husker alle de morgener, hvor drengene skrålede "Godmorgen, godmorgen" med Rocazino og "Lille sky gik morgentur". Det var en fest, og så prøvede vi at gøre det sådan, at vi skiftedes til at hente. Dage blev fyldt med menighedsrådsmøder, udvalgmøder, sogneaftener og møder med kolleger i Hjallese Provsti. Et provsti, der vist nok var Danmarks største.

Søndagene og de store helligdage

Dagligdagen kulminerede selvfølgelig med festdagen – søndagens gudstjenester, og mange gange indebar det, at man først afløste i Stenløse, Fangel eller Højby og mange andre steder, når der var ferier eller vakancer. Ude var godt, men hjemme bedst. Den gamle klosterkirke fra sidst i 1100-tallet var et fantastisk sted at holde gudstjeneste, og den dag i dag husker jeg tilbage på alle de gode tjenester, man fik lov til at holde, og ikke mindst mødet med den trofaste menighed og alle de deltagere, der kom forbi for at deltage i søndagens fejring. De almindelige søndagsgudstjenester blev krydret med de store helligdage, hvor kirken var fyldt. Ikke mindst juleaften var et tilløbsstykke. Jeg besluttede mig for alle regler at tage den røde messehagel på juleaften. Efter gudstjenesten, som biseparret overværede, kom Edel Lind op og hilste fra Vincent Lind: "Jeg skal spørge fra Vincent, om den røde farve indikerer, at du vil ligne julemanden?" Året efter tog jeg den grønne på, og så kom spørgsmålet: "Vil du ligne et juletræ?". Året efter – hvid messehagel: "Engel?" Vincent Lind

Den røde messehagel i Dalum Kirke, vævet af en af landets dygtigste tekstildesignere Jette Nevers. Foto: Privatfoto

kom ofte, da det jo var hans gamle kirke, og jeg husker stadig min første langfredagsgudstjeneste, hvor han sad dernede. Det rystede den unge præst lidt, men omvendt var der en trykthed i at vide, at han holdt øje med en. Og de to gange, jeg i løbet af de 11 år, havde brug for råd og vejledning, var han der. Og så sad man ved hans skrivebord og kunne se håndjernerne, der lå dér, og fik gode og vise ord fra den erfarne mand.

OK plejehjemmene og Bøgedal

I sognet var der to små OK-plejehjem: "Inger Lis" og "Birthe". De var udsprunget af OK-bevægelsen, stiftet af Arne Ginge, som en videreførelse af "Omsorgsklubber i DK" (OK). Plejehjemmene i de store gamle villæer var utroligt veldrevne. Som ny præst var man nervøs, da der ikke var mulighed for musik, og på vej derhen på cykel memorerede jeg melodierne til de salmer, der skulle synges. Heldigvis kunne beboerne deres salmevers og sang med af karsken bælg, og vi havde nogle fantastiske intime gudstjenester. Én gang om året gjorde jeg gengæld og inviterede beboerne hjem til sommerfest på Lærkedals Allé og senere på Carl Baggers Allé. Senere blev den gamle flotte gård "Bøgedal" lavet om til ældreboliger. Heraf fulgte naturligt, at vi holdt eftermiddagsmøder her med sang og fortælling.

KFUM-spejderne i baghaven

De forskellige spejderbevægelser har altid haft stor betydning for Dalum Kirke. Der var en aktiv kreds af FDF, som vist nok gik helt tilbage til den mangeårige provst Kaj Rasmussen. FDF blev aktive medlemmer af menighedsrådet. Det samme gjaldt KFUM, som var meget aktive i Dalum. Da jeg blev præst, var der flere aktive spejdere, som sad i menighedsrådet. Lige fra starten blev jeg, trods min manglende spejderbaggrund, inviteret til at være med ved større arrangementer. Det forholdt sig sådan, at der fra præsteboligen på Lærkedals Allé var en bagdør, der førte lige over til Dalumspejdersnes store hus mellem Birkedals Allé og Fredens Allé. Her var jeg med til juleafslutninger, nytårsparader, og når spejderne var på tur, fulgte jeg med rundt på Fyn. Betingelsen var, at jeg skulle fortælle en lille

Peter Plys historie hver eneste gang. Omvendt bakkede spejderne op ved den årlige store fastelavnsgudstjeneste med tøndeslagning, fastelavnshuller og alt, hvad der ellers hører til, når katten skal slås af tønden. Det var en stor glæde på afstand at se, at flere af KFUM-spejderne sidenhen blev aktive i kirkens arbejde.

Foredrag og undervisning

Det er ingen hemmelighed, at foredrag og undervisning altid har ligget mit hjerte nær. Allerede i studietiden blev jeg bedt om at holde foredrag, og dette blev ikke mindre i Dalum-tiden. Når man er rundet af de fire store Aarhus-teologer og deres efterfølgere, er det helt naturligt. I Dalum startede det med en fælles studiekreds over åen sammen med Knud Riis, sognepræst i Hjallesø. Det var forunderligt at samle det gamle sogn, og vi havde gode aftener og bragte sågar samarbejdet med til en foredragsrække i Folkeuniversitetet. Da Knud blev højskolelærer på Ry, var det naturligt at fortsætte studiekredsen sammen med Hintze. Hintze var en umådelig dygtig teolog, der med udgangspunkt i Luther bidrog med stor viden om kristendommens historie, og så kunne jeg komme med den unges vilde tanker om det postmoderne, og hvad der ellers var oppe i tiden. Jeg ser med stor glæde tilbage på de 9 år, vi havde studiekreds-aftener sammen.

Formiddagsmøderne

På et tidspunkt startede jeg sammen med gode hjælpere formiddagsmøder i Dalum kirkeaneks om torsdagen. Møderne var helt nede på jorden. En bolle eller to med ost og marmelade, kaffe eller the, og så en litteraturgennemgang af til eksempel Martha Christensens "Høvdin-

Menighedsrådet serviceres af sognets to præster i annekset. Foto: Privatfoto

gebørn" eller Isabel Allendes værker. Møderne afsluttedes hvert år med en udflugt. Det kunne være "I Ellen Marsvins fodspor", Dalum Kloster, Nørre Broby Kirke og Lundsgaard". Et andet år fik vi lov til at komme ind på Holckenhavn og se slottet og det fantastiske kapel. Et tredje år tog vi så til Thurø og så Ellen Marsvins kirke og Tom Kristensens grav med mere. Så vidt jeg ved, fortsætter disse formiddagsmøder den dag i dag.

Teologisk voksenuddannelse

I 1989 blev jeg kontaktet af domprovst Poul Erik Andersen. Domprovsten havde fået den mangeløse idé, at vi skulle have "Teologisk Voksenundervisning på Fyn". Sammen med den dygtige dogmatiker Bent Flemming Nielsen, der på det tidspunkt var sognepræst i Fredens Kirke, star-

tede vi projektet "Teologi for ikke-teologer". Den tidligere seminarirektor fra Nr. Nisum var en blændende organisator, og snart løb det første år af stablen i Sct. Knuds lokaler. Vi havde besluttet i første omgang at undervise i de gamle hovedfag: GT, NT, kirkehistorie, etik og religionsfilosofi og dogmatik. Det blev fra starten en stor succes, og gode kolleger hjalp i det videre forløb. Jeg tror, vi startede med over 100 deltagere, og undervisningen gav et fantastisk sammenhold på tværs af stiftet. På et tidspunkt lavede vi en Rom-tur med Per Aas Christensen fra Tåsinge som tovholder. Også denne tur var med til at skabe et sammenhold i stiftet.

Stiftskonventet og foredragsvirksomhed

Lige fra starten i Dalum blev jeg inviteret med til at lave Fyens Stiftskonvent, først med prov-

sterne Gøtke og Nissen og senere med Thorkild Thaning fra Nr. Lyndelse. Det var en fest at lave disse konventer. Jeg husker stadig, når Thaning kom på besøg på Carl Baggers Allé, og vi i løbet af en formiddag lavede konventet. Thorkild Thaning kendte alle, og ingen kunne sige nej til denne dejlige kollega. Alt dette blev så krydret med foredrag for menighedsråd, provstier og andre steder i stiftet. Desuden fik jeg lov til at undervise socialpædagoger med flere. I 1989 spurgte en af vores sognebørn, sygeplejelærer Dagny Grosen, om jeg ikke kunne tænke mig at undervise i kulturhistorie og etik på Sygeplejeskolen. Det kunne jeg ikke sige nej til, og resten af min tid i Dalum havde jeg for hvert hold et forløb, hvor jeg underviste ikke mindst i Løgstrup, Habermas og Levinas, og ikke mindst i den postmoderne kultur, der var fremherskende i de år. Det var fantastisk for en ung præst at møde disse unge elever. Der var som regel en knap 90 stykker, alle kvinder – og var der en dreng, havde han som regel orlov. I mange år betød det, at jeg fik lov til at holde afslutningstalerne for disse fantastiske sygeplejersker, og jeg fik så også lov til at døbe deres børn og vie dem. Når man ser tilbage på den tid, var det ufatteligt, hvad man kunne nå. Et år skrev jeg prædikenvejledninger til Præsteforeningens Blad, andre år artikler om det, der interesserede mig: Den kulturhistorie, som var samfundsbærende med kristendommen i centrum. Den kulturhistorie, vi igen er ved at opdage.

Sygehuset

Efter vi i 1990 havde fået ny bolig på den anden side af Fåborgvej, på Carl Baggers Allé, kom vi tæt på Odense Sygehus, senere kendt som OUH. Det var et godt valg af menighedsrådet

med hjælp fra Vincent Lind og Stiftamtmanden, at man købte den fantastiske bolig på Carl Baggers Allé. Vi havde gode naboer på Lærkedals Allé, og det fik vi også i den nye bolig.

På den måde kunne Dalum Kirke være repræsenteret i det store område op mod Sanderum Sogn med Rikkesminde-kvarteret, prinsesse alléerne og de gamle gader fra gullaschbaronernes tid ned mod Zoologisk Have.

Præsteparret i haven ved den nye præstebolig på Carl Baggers Allé. Foto: Privatfotos

Afløsning og tjenester på sygehuset

På det tidspunkt var det en del af embedsforpligtigelsen/rådighedsordningen, at man skulle afløse under ferier og vakancer. Det betød, at jeg i store perioder trådte mine fodspor i

Stenløse-Fangel, Højby, Sanderum og Ravnebjerg og Bellinge-Brændekilde. Det var en stor belastning i det daglige arbejde, men det var et kirkeligt ombud. På et tidspunkt blev jeg kontaktet af sygehuspræst Johannes Stidsen, som spurgte, om ikke jeg kunne hjælpe til på sygehuset i ferieperioderne. På det tidspunkt skulle sygehuspræsten selv sørge for ferieafløser, og det betød, at jeg havde min gang på intensivafdelingen og kræftafdelingerne m.fl. Heldigvis var der ikke så langt, hvis man krydsede Svendborg-banen – nok ikke helt lovligt – så kunne man være på sygehuset i løbet af kort tid. Og det var der brug for, når der skulle nøddøbes eller udøves sjælesorg i afskedens time. Ved disse handlinger, hvor menneskene er på den yderste grænse, blev man modtaget med umådelig velvilje. Det giver ærefrygt, når man med bæven døber et lille menneske på 700 g i en respirator, og man folder hænderne og håber og beder til, at det må gå godt.

Dalums lyksaligheder

Det er vist ikke uden grund, at fællessangen "Sejle op ad åen" oprindeligt er skrevet til sejlskuden fra Odense og ud til Fruens Bøge. Tænk på, hvor smuk en natur, der omgiver sognet. Fra kirken til Fruens Bøge gik "Kærlighedsstien". Engen var rammen om Sct. Hans bål og koncerter og ikke mindst et ishus. Restaurant Skoven var der, hvor man kunne nyde Odense Å, Engen og alt det andet. Og så havde vi Carlslund, Dalumgaard, Dalum Kloster med den dejlige skov bagved, og midt i det hele lå Dalum Papirfabrik og vidnede om den industrialisering og de arbejdspladser, som var grundlaget for Dalum-Hjalleses udvikling. Natur og kultur gik hånd i hånd og vidnede om en rig historie fra nonner-

ne flyttede ud fra Nonnebakken og grundlagde klosteret i 1180 og satte et umiskendeligt præg på sognet. Med til lyksalighederne hørte også et velfungerende næringsliv. Vi havde alt, hvad hjertet kunne begære af forretninger. Kvickly lå som en mastodont midt på Dalumvejen, omgivet af en isenkræmmer, flere banker, frisører, en guldsmed og to bagerier. På Faaborgvej var der en fantastisk slagter, og her havde vi et lægehus, hvor vi fik overmåde god behandling. Så var der et stort apotek, en cykelhandler, et antikvariat. Der var overhovedet ingen grund til at køre i Bilka eller i Rosengårdcentret. Det skulle dog kun være for at købe bleer på tilbud, da det blev aktuelt.

Erindringsglimt og afsked med Dalum

For nogen tid siden besøgte vi Dalum Kirke for første gang i nogle år. Vi gik rundt og så det flotte renoveringsarbejde, og vi mindedes dengang, kirken blev renoveret sidst, og vi lånte søstrenes smukke kirke. Den var ikke stor, så vi døbtte ét barn i højmesse og en tre-fire stykker efter gudstjenesten. Alt med søstrenes store opbakning og store glæde over hvert eneste barn, der blev døbt i deres kirke. Gennem hele min præstetid var det en fornøjelse at komme på klosteret og mærke søstrenes uselviske opbakning og kærlige pleje helt til det sidste. Engang var der i annekset et foredrag om den berømte nonne Hildegard af Bingen. På vej til foredraget kom alle søstrene fra klosteret for at høre om Hildegards spændende liv. Jeg kom til at sige: "Der kommer jo mine nonner". Forstanderinden smilte og sagde: "Vi er nu først og fremmest Guds og Jesu nonner, men derefter må du godt sige "mine nonner"".

Gudstjeneste i Dalum Kirke den 9. juni 1987. Foto: Privatfoto

Døbefonten fortæller om sorg og glæde

Stående ved døbefonten væltede minderne frem og vores egne drenges dåb. Anders' sammen med sin fætter og flere andre i foråret '91, Rasmus sammen med otte andre en regnfuld Pinsedag i '94. Det tog sin tid, men dengang havde vi ingen lørdagsdåb, og børnene skulle døbes. Og minderne om festlige bryllupper med brudepar parat til at gå ud i livet sammen og minderne om den største sorg ud i verden her at miste den, man har kær. Det gjaldt, hvad enten det var ældre, der havde levet et godt liv, eller helt unge, der var døde alt, alt for tidligt. Sorgen var der, og sorgen skulle bæres i fællesskab, men den gamle kirke kunne bære det. Hun havde været med gennem så mange år, og hendes varme klostermure og smukke hvælvinger var i sig selv en trøst. Når man som helt

ung præst indimellem kunne føle sig voldsomt presset ved disse store følelsesmæssige begivenheder, var kirken og præstekjolen en trøst, fordi de vidnede om et fællesskab udover den aktuelle handling, og ordene fra dåben om, "Se jeg er med jer alle dage indtil verdens ende", fik ny mening. Både præstekjolen og kirken vidnede med deres viden om menneskelivet og om meningen med kirken og dens betydning i samfundet. Vores 11 år i Dalum var en kort tid i den gamle kirkes historie, og dog ramte historiens vingeslag os. Tænk på murens fald i 1989, ja tænk på de begivenheder, der fulgte af glædelig art. Masser af fødsler, bryllupper og konfirmationer, og så de store ting, dengang vi vandt EM i fodbold i 1992, eller da vi efter en gudstjeneste med Studenterkredsen 6. december 1994 erfarede, at OB sensationelt havde slået selve-

ste Real Madrid på Santiago Bernabéu efter en brandkamp af vores lokale helt Lars Høgh. Det blev betegnet som miraklet i Madrid og var en tidlig julegave for alle fynboer.

Sognets transformation

Som før nævnt blev der ikke bygget nævneværdigt nyt i Dalum siden Jens Peter Kochs række-huse i 60-erne, men mange huse skiftede ejer i løbet af den tid, vi var der. Masser af nye beboere overtog de smukke gamle huse, renoverede og stiftede familie. Dalum Sogns/Fruens Bøges placering tæt ved sygehuset gjorde, at denne store arbejdsplads var befolket med Dalum-beboere. Samtidig voksede universitetet, og en del undervisere bosatte sig her, da universitetet var inden for cykelafstand. Samtidig var der stadig gang i papirfabrikken, i Roulunds fabrikker i Hjallesø, Dæhnfeldt Frø i Dyrup og de mange gartnerier i Bellinge og Brændekilde. Og der var rig mulighed for beskæftigelse inden for industri, handelsliv og undervisning. På en måde var det en stor, stor fornøjelse at være med til en transformation af sognet. Det gode var, at sjælen kunne følge med. Det var meget arbejde, og alligevel følte man, at man var en del af sognet.

Højskoledrømmen indfries

I flere år havde jeg gennem den megen undervisning fået en drøm om på et tidspunkt at blive højskoleforstander. Min store glæde ved konfirmandforberedelsen og undervisningen af sygeplejeelever gjorde, at jeg sagde ja, da jeg fik en henvendelse fra Ryslinge Højskole om en samtale vedrørende stillingen som forstander ved den gamle højskole på Midtbygningen. Trods en pludselig opstået blindtarmsbetændelse med indlæggelse blev vi lidt senere kaldt til samtale i

Ryslinge, og i de hårde tider for højskolerne blev vi tilbudt stillingen fra nytår 1998. Det var med vemod i hjertet, at vi i advent 1997 tog afsked med Dalum Sogn og de mange mennesker, der havde krydset vores vej i Dalum-tiden. Udgangspunktet for forkyndelsen var på en måde kogt ned til en Maggi-terning. Det var to ting: Det fortælles, at salmedigteren Thomas Kingo i et bindebrev til Birgitte Balslev på Fraugdegård skrev "Est du til Kristus bunden, est du bunden fri". Og den anden ting var den forståelse af kristendommen, som jeg inderst inde stod for, nemlig Kresten Kolds ord om, "først at oplive, siden oplyse". Sagt på en anden måde, først skal vi live op i hinandens fællesskab, og så er der grobund for, at vi kan oplyse hverandre.

Tak

Her på falderebet af artiklen er det på sin plads at sige tak til Dalum Sogns indbyggere for en overmåde varm modtagelse af et helt ungt præstepar. Man kunne mærke, at sognet havde erfaring med at hjælpe og vejlede yngre præster. En sådan hjertevarme glemmer man aldrig, og vi husker med glæde tilbage på 11 år i det smukke sogn. Når man senere passerer igennem sognet, husker man på menneskene i husene, på at man delte sorrig og glæde med så mange personligheder. Vi ønsker alt det bedste for sognet fremover med den nyrenoverede kirke og det stærke fællesskab omkring Dalum Kirke som Dalum beboernes elskede kirke.

Peter Hedegaard, født 1957, stammer fra Vendsyssel. Efter Dalum var han fra 1998-2005 forstander Ryslinge Højskole og derefter valgmenighedspræst i Holstebro fra 2005-2019